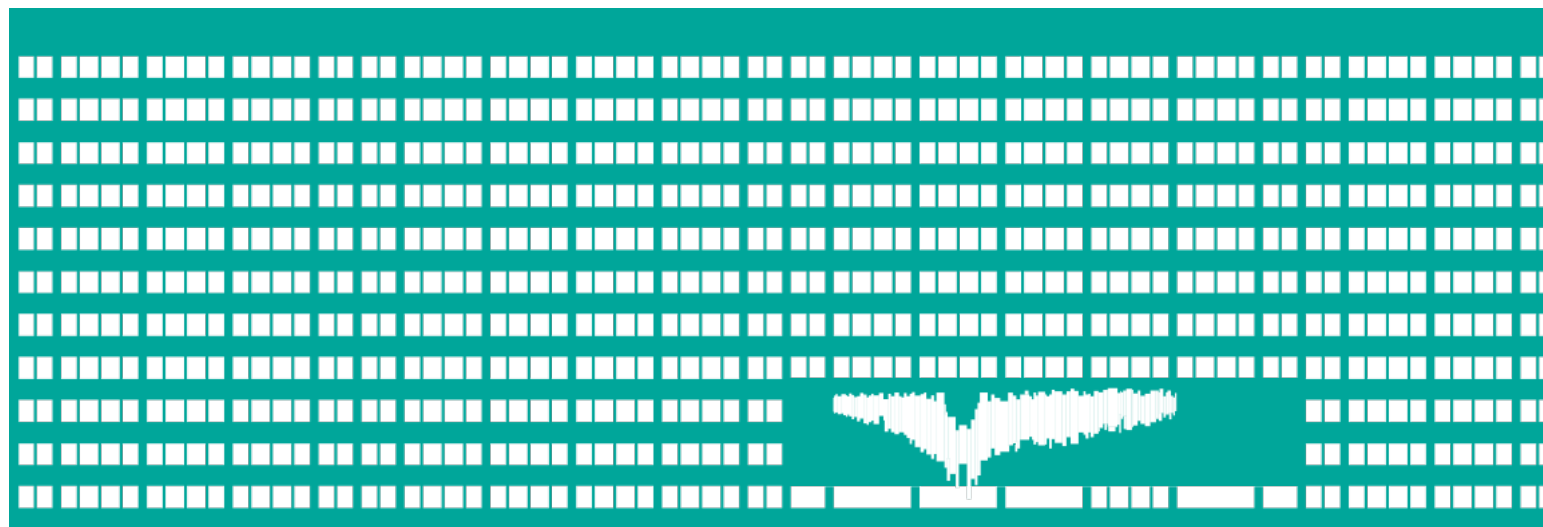

Hodnocení ekosystémových služeb na Haldě Ema

Kateřina Růžičková, Hana Švehláková

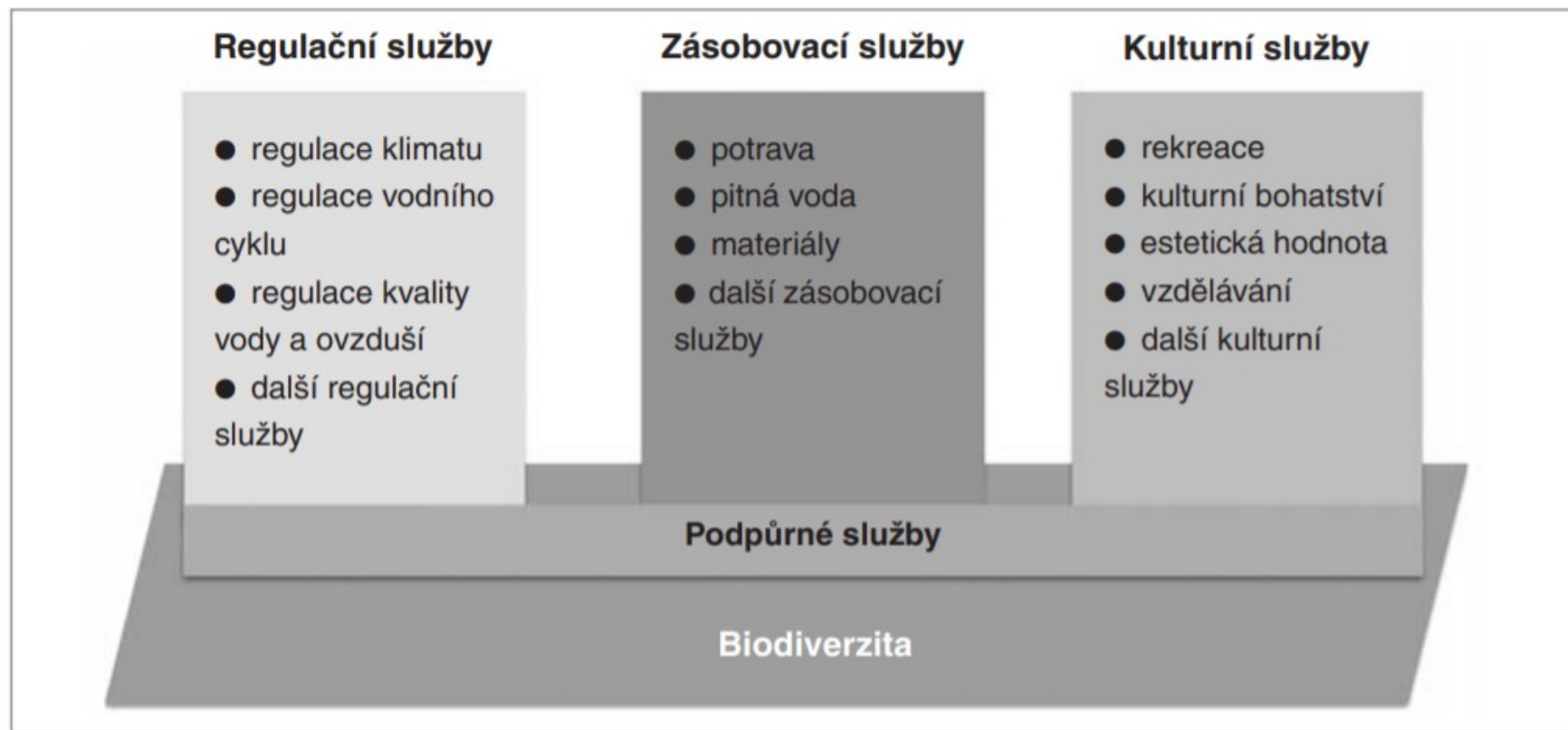
RECOVERY

- Rehabilitace a ekologická obnova ploch ovlivněných hornickou činností
- Haldy v různých stádiích obnovy a doby od ukončení činnosti
- Řešené lokality v Polsku, Německu, Španělsku a ČR
- Hodnocení krajiny pomocí ekosystémových služeb

Ekosystémové služby

- klasifikace CICES (Common International Classification of Ecosystem Services)

[OSÚCHOVÁ, J. \(2020\)](#)

Klasifikace ekosystémových služeb (databáze služeb)

- CICES (The Common International Classification of Ecosystem Services)

- 90 služeb, například Regulace klimatu:

Code	Example Service	Example Goods and Benefits	Literature examples for individual services
2.2.6.2	<i>Evaporative cooling provided by urban trees</i>	<i>Increased thermal comfort in cities</i>	Mitigating heat island effects in cities with urban forests: Rosenzweig et al., 2006, MITIGATING NEW YORK CITY'S HEAT ISLAND WITH URBAN FORESTRY, LIVING ROOFS, AND LIGHT SURFACES. http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.543.4848&rep=rep1&type=pdf

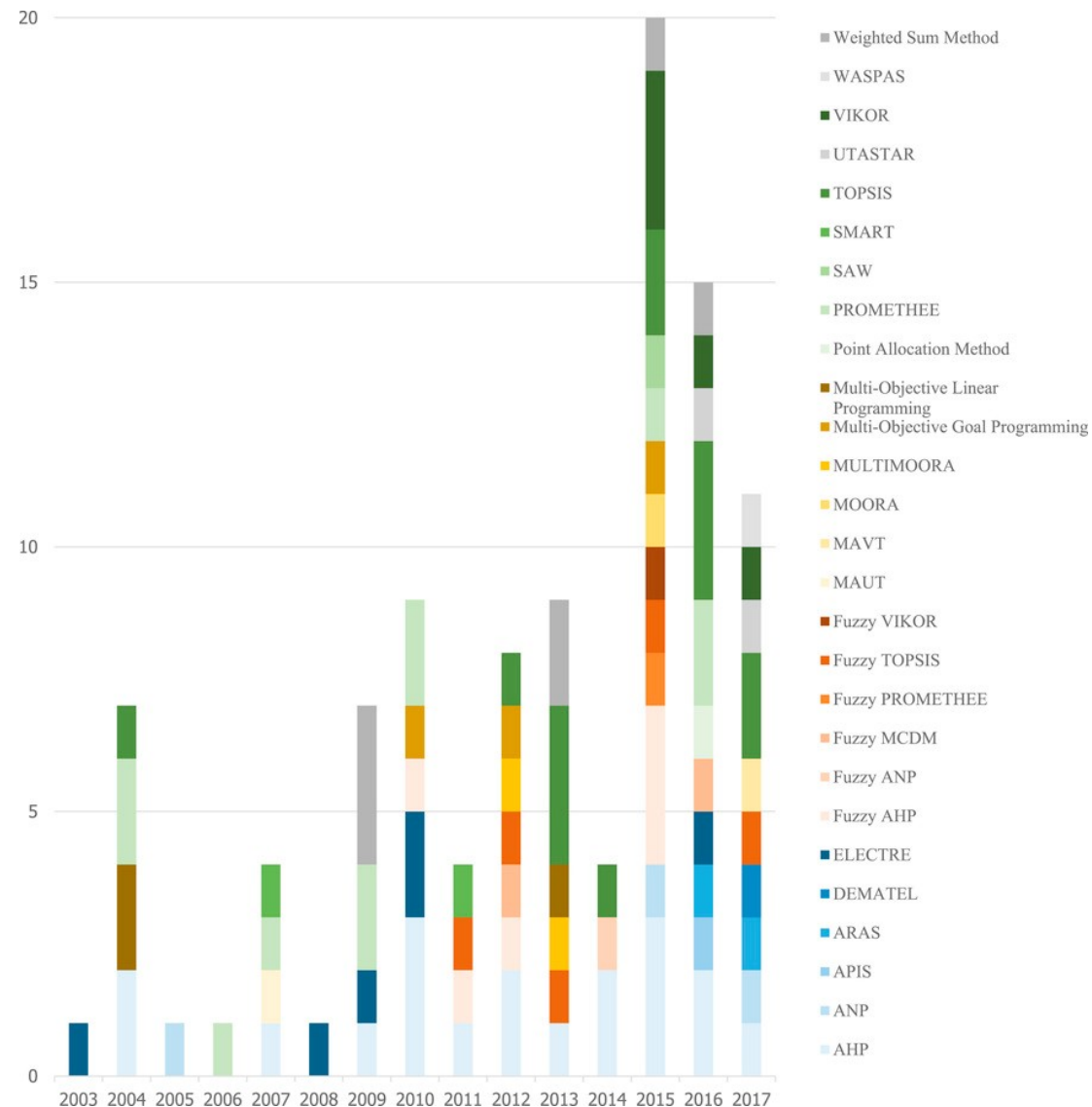
- TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity)

Hodnocení ekosystémových služeb

- Hodnocení stávajícího stavu
  - Výběr ukazatelů (ekosystémových služeb)
    - potenciál území, naše potřeby
  - Vyhodnocení, do jaké míry jsou v jednotlivých částech řešeného území jednotlivé služby plněny
  - Souhrnné vyhodnocení ukazatelů
- Hodnocení návrhů změn v území

Multikriteriální hodnocení

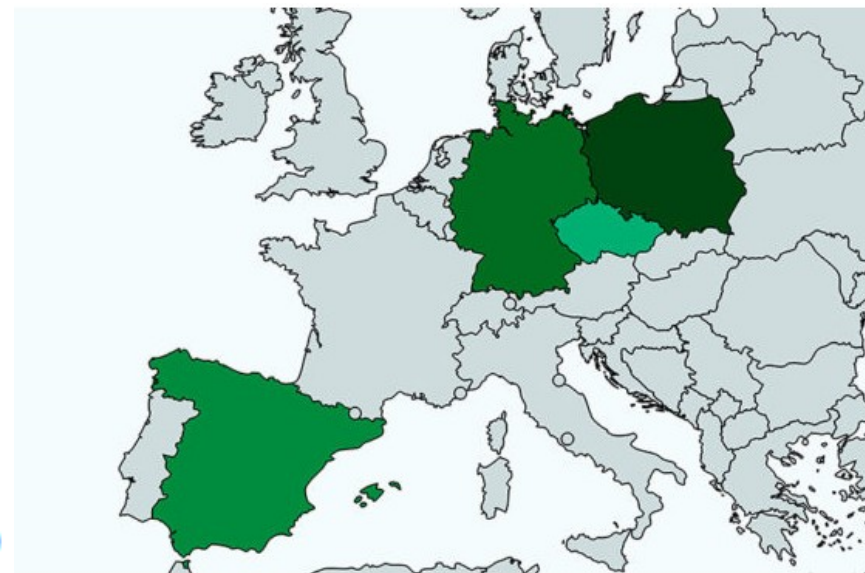
- Binární hodnocení (Boolean)
- Lineární vážená kombinace (LWC)
  - Míra splnění kritéria
- Seřazené vážené průměry (OWA)

[Project website](#)

Projekt RECOVERY

- ✓ • GŁÓWNY INSTYTUT GÓRNICTWA (GIG)
- ✓ • UNIVERSIDAD DE OVIEDO (UNIOVI)
- ✓ • HUMBOLDT UNIVERSITÄT ZU BERLIN (UBER)
- ✓ • VYSOKÁ ŠKOLA BANSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA (VŠB)
- ✓ • HULLERAS DEL NORTE S.A. (HUNOSA)
- ✓ • TAURON WYDOBYCIE S.A. (TWD)
- ✓ • DIAMO, státní podnik, odštěpný závod PKÚ (PKÚ)

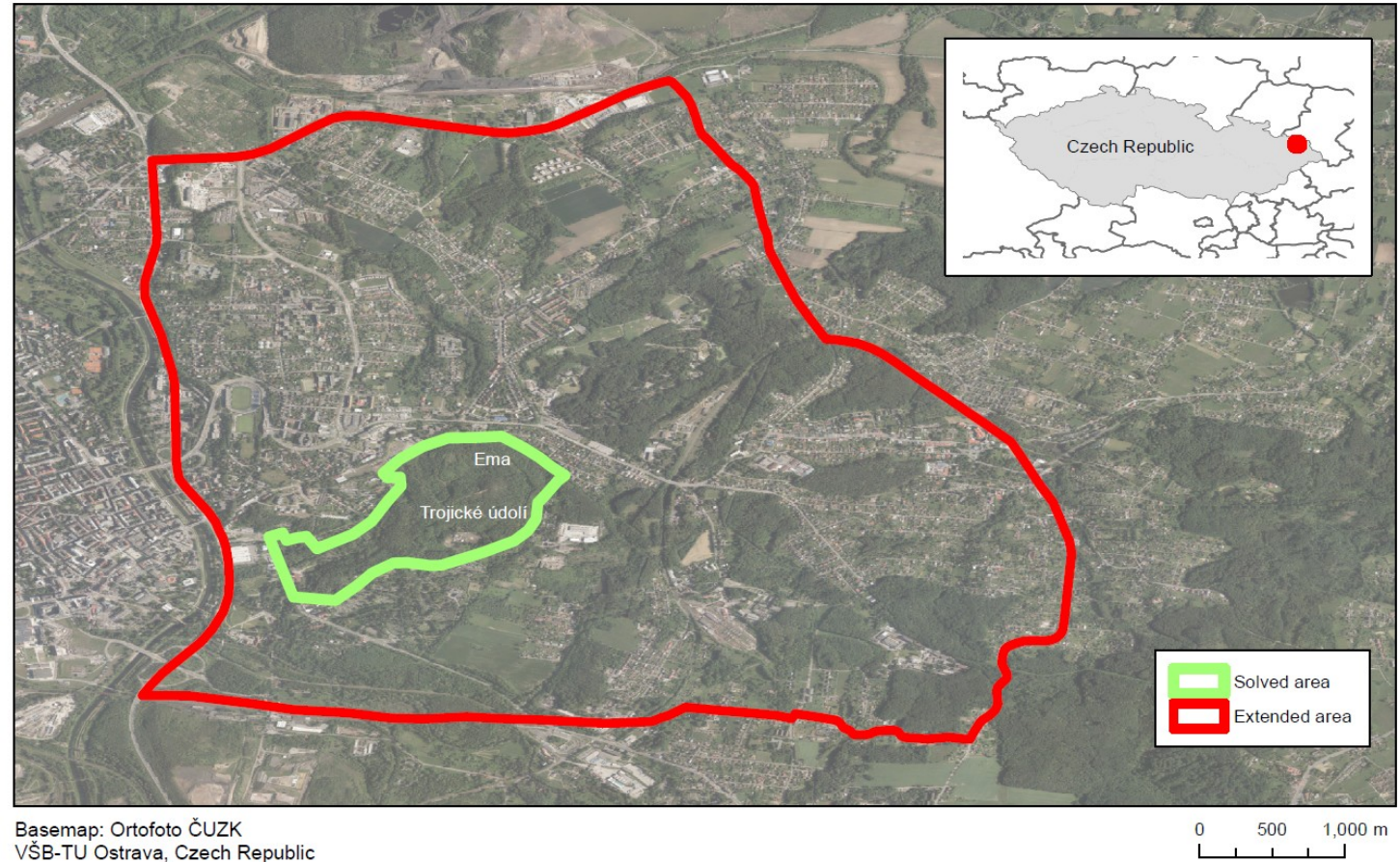
Vybraná lokalita v ČR – halda Ema, Ostrava

Hodnocení v kontextu širšího okolí

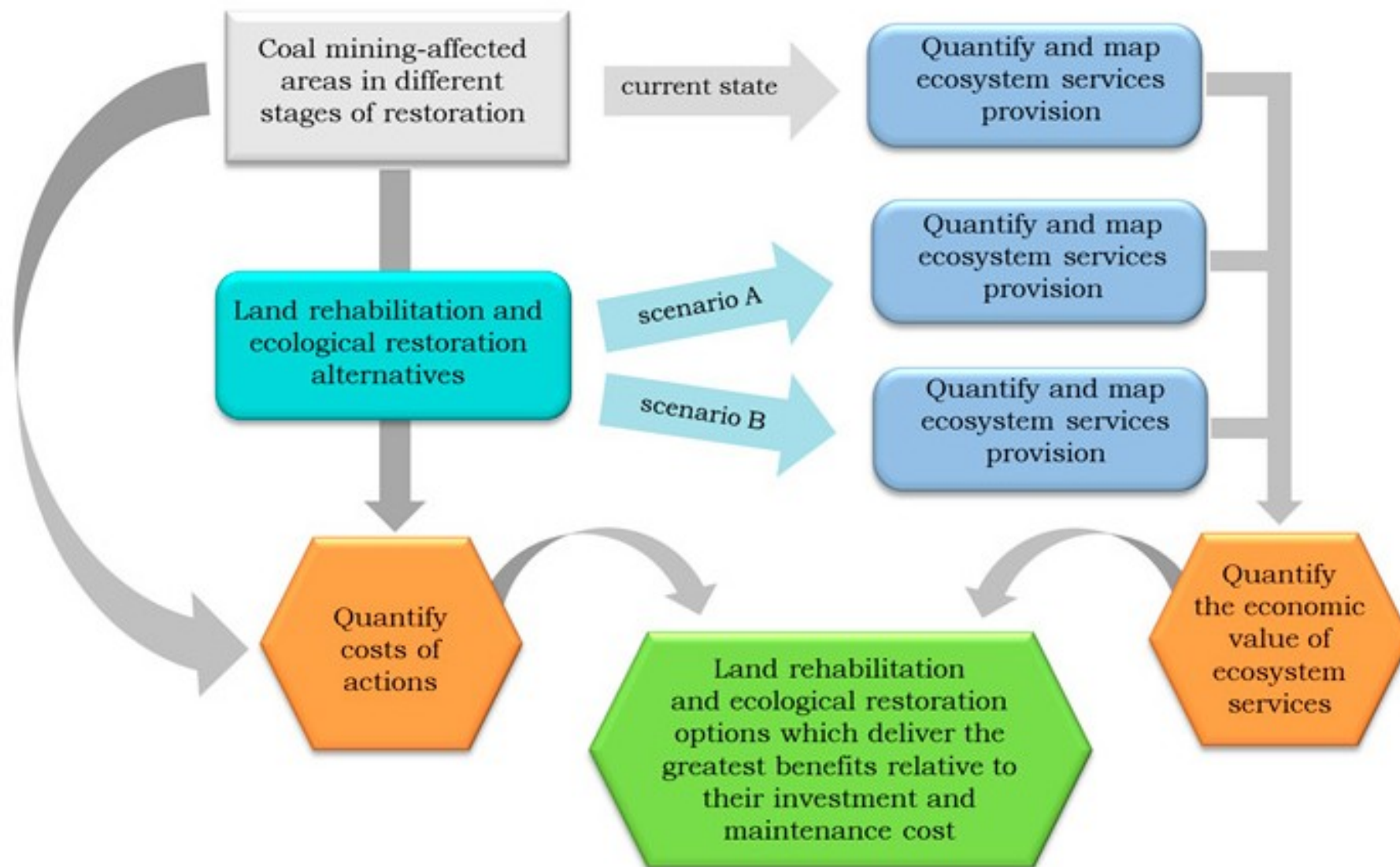
SOLVED AREA IN RECOVERY PROJECT

Heap Ema, Trojické údolí and its Surroundings
Ostrava, Czech Republic

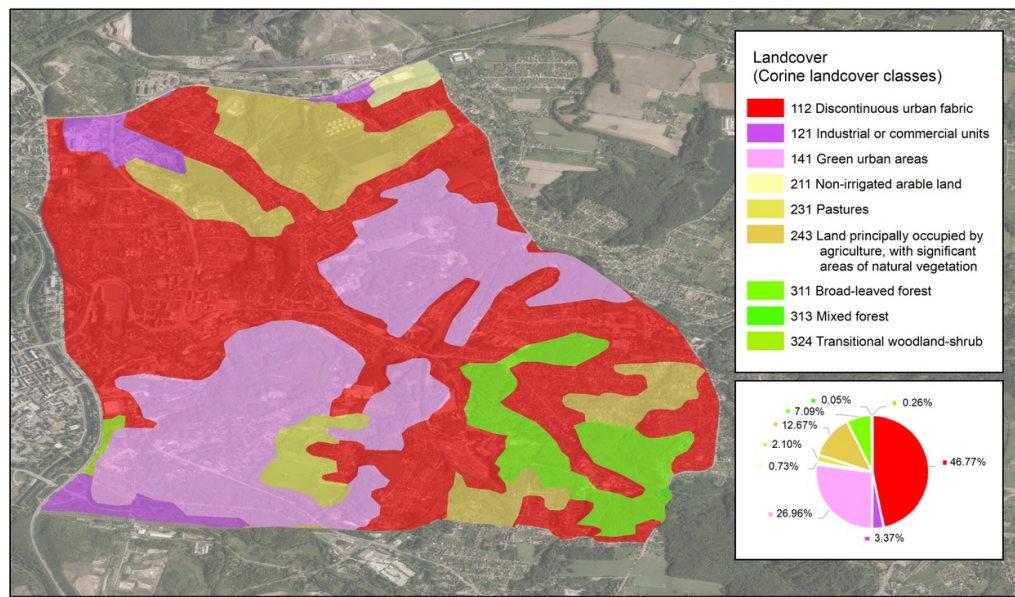
Metodika zpracování

CLC a jeho zpřesnění

CORINE LANDCOVER 2018

Ema - Terezie Mine dumps complex and its surroundings
Ostrava, Silesia, Czech Republic

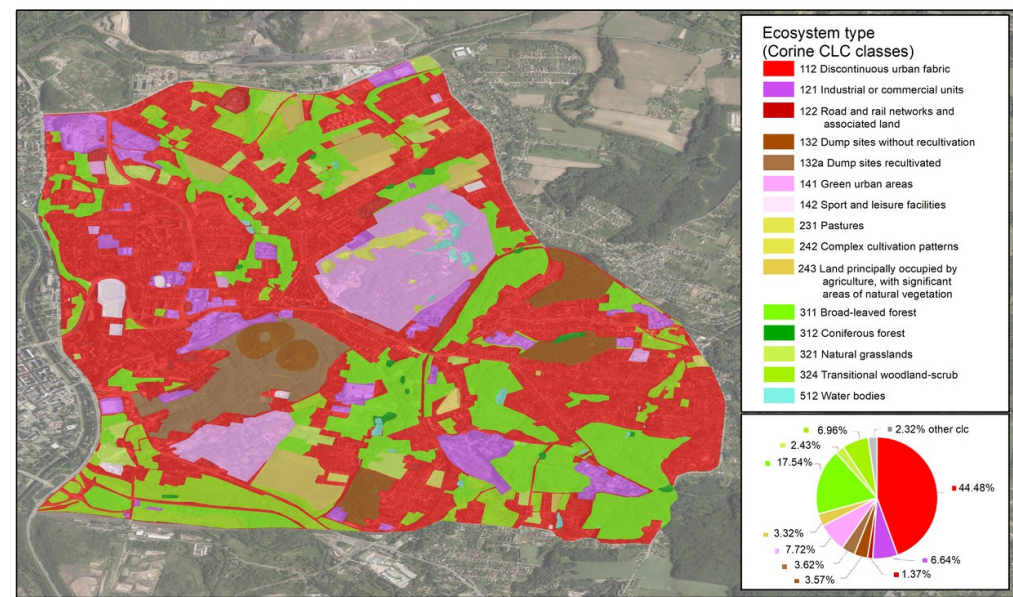

Data source: Copernicus Programme
Basemap: Ortofoto CUZK
VSB-TU Ostrava, Czech Republic, 2019

ECOSYSTEM TYPES, 2019

Ema - Terezie Mine dumps complex and its surroundings
Ostrava, Silesia, Czech Republic

Basemap: Ortofoto CUZK
VSB-TU Ostrava, Czech Republic, 2019

Hodnocení stávajících hodnot území

- Výběr ekosystémových služeb dle CICES klasifikace
- Kategorie Zásobovací služby:
  - 1.1.1.1 Produkce potravin
- Kategorie Regulační služby:
  - **2.2.2.3 Regulace fyzických, chemických a biologických podmínek (počet druhů) - BIODIVERSITA**
  - 2.2.6.1 Snížení uhlíku
  - 2.2.6.2 Regulace klimatu (termální emisivita)
- Kategorie Kulturní služby:
  - 3.2.2.1 Kulturní dědictví (počet návštěvníků)

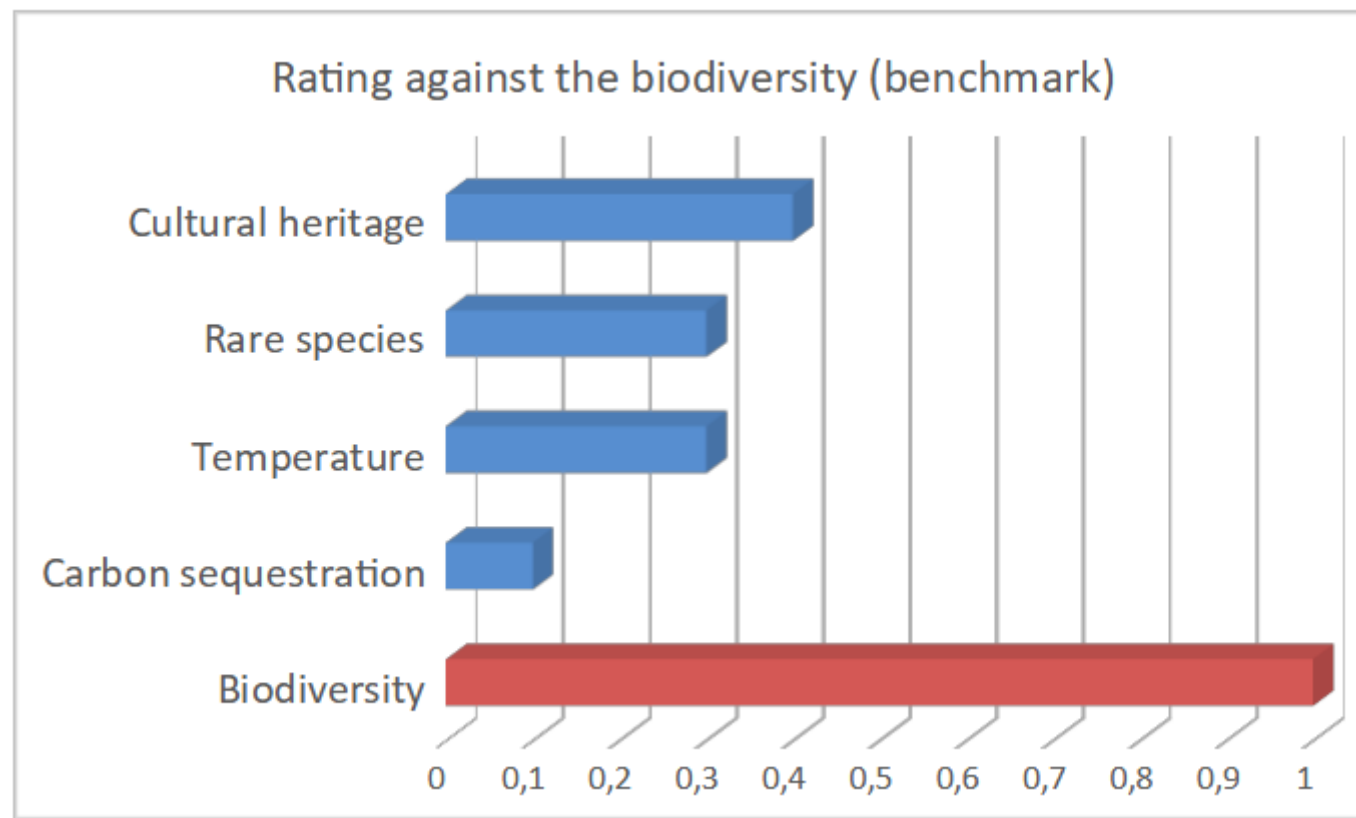

Hodnocení stávajících hodnot území

Metoda souhrnného vyhodnocení

- Lineární vážená kombinace (LWC)

Alternativy/scénáře pro další využití území

- Navržené scénáře:
  - Obytná zástavba
  - Oblast pro vyjíždky koní
  - Louky a pastviny
  - Oblast pro pohyb volné (drobné) zvěře
  - Přírodní park s relaxačními/sportovními prvky
  - Přírodní oblast bez specifického využití

Hodnocení - jaký scénář vybrat?

- Binární hodnocení (Boolean)
- Lineární vážená kombinace (LWC)
- Míra splnění kritéria
- Seřazené vážené průměry (OWA)

- **Probabilistic Cross-Impact Analysis** (Pravděpodobnostní analýza vzájemných vlivů)

- Křížové vyhodnocení kombinací způsobů využití
- Pravděpodobnost výskytu jedné varianty ovlivňuje pravděpodobnost výskytu jiných variant

Vytváření scénářů a hodnocení rizik v komplexních systémech, kde faktory nejsou nezávislé.

Dotazník

- Respondenti:
  - Majitelé pozemků (Diamo, Asental)
  - Veřejná správa
  - Lidé žijící v blízkém okolí, ostatní
- Asistované vyplnění – v návaznosti na složitější metodu vyhodnocení
- StoryMap pro představení nezávislým respondentům

StoryMap

Historie

historický snímek dolu Trojice © Geocaching.com

věže a zasypány důlní jámy.

V roce 1844 založil hrabě Stanislav Wilczek koksovnu a uhelný **důl Trojice**, který se nacházel v údolí Burňa (dnes již známé jako údolí Trojice). Důl patřil mezi jeden z nejvíce prosperujících. Následně byl roku 1861 k dolu připojen také nově postavený **důl Ema Lucie**, který založil hrabě Johann Wilczek, syn Stanislava Wilczeka. Právě tyto doly byly zásadní pro vznik haldy Ema. Po 2. světové válce využívání dolů postupně upadalo. V roce 1967 byl důl Trojice ještě na krátkou dobu připojen k nedalekému **dolu Petr Bezruč** jako výpomoc těžby. Následně po ukončení provozu byly zbourány těžní

Hmyz

Střevlík Abax schueppeli rendschmidtii © Dalimír Bjel

přežít. Spousta entomologů pravidelně zkoumá území haldy Ema a je tedy možné, že budou v průběhu času nalezeny další vzácné druhy.

Během 30letého výzkumu bylo na haldě nalezeno 207 druhů brouků. Mezi nimi bylo rozpoznáno také malé množství vzácných brouků. Jedná se o druhy z čeledi **střevlíkovitých** (Abax schueppeli rendschmidtii, Amara makolskii), **lanžovnikovitých** (Choleva paskoviensis) a **drabčíkovitých** (Tasgius pedator pedator, Astrapeus ulmi). Ty nachází na suchých a polosuchých místech. Jsou výjimečně k vidění na území jižní Moravy, kde mají brouci **teplejší podmínky** než na Ostravsku. Díky prohráté půdě se však vyskytují i na haldě Ema. Na haldě byli údajně objeveni také brouci, kteří běžně žijí v **Indii a Austrálii**. Dostali se zde pravděpodobně s dovážkou železné rudy. Díky podmínkám, které na haldě panují, dokážou i tito teplomilní brouci na haldě

<https://storymaps.arcgis.com/stories/9559913af40e4008bfb6c7e2dd7468d1>

HALDA EMA A JEJÍ OKOLÍ

HALDA EMA A JEJÍ OKOLÍ

rutoos18@vsb.cz Rutová

2. února 2021

Úvod

Historie

Termická aktivita

Příroda

Živočichové

Potok Burňa

Turistika

Čím je halda Ema tak unikátní?

Vysílá: YouTube

Vyhodnocení scénářů

- Podmíněné pravděpodobnosti
- Celistvý model

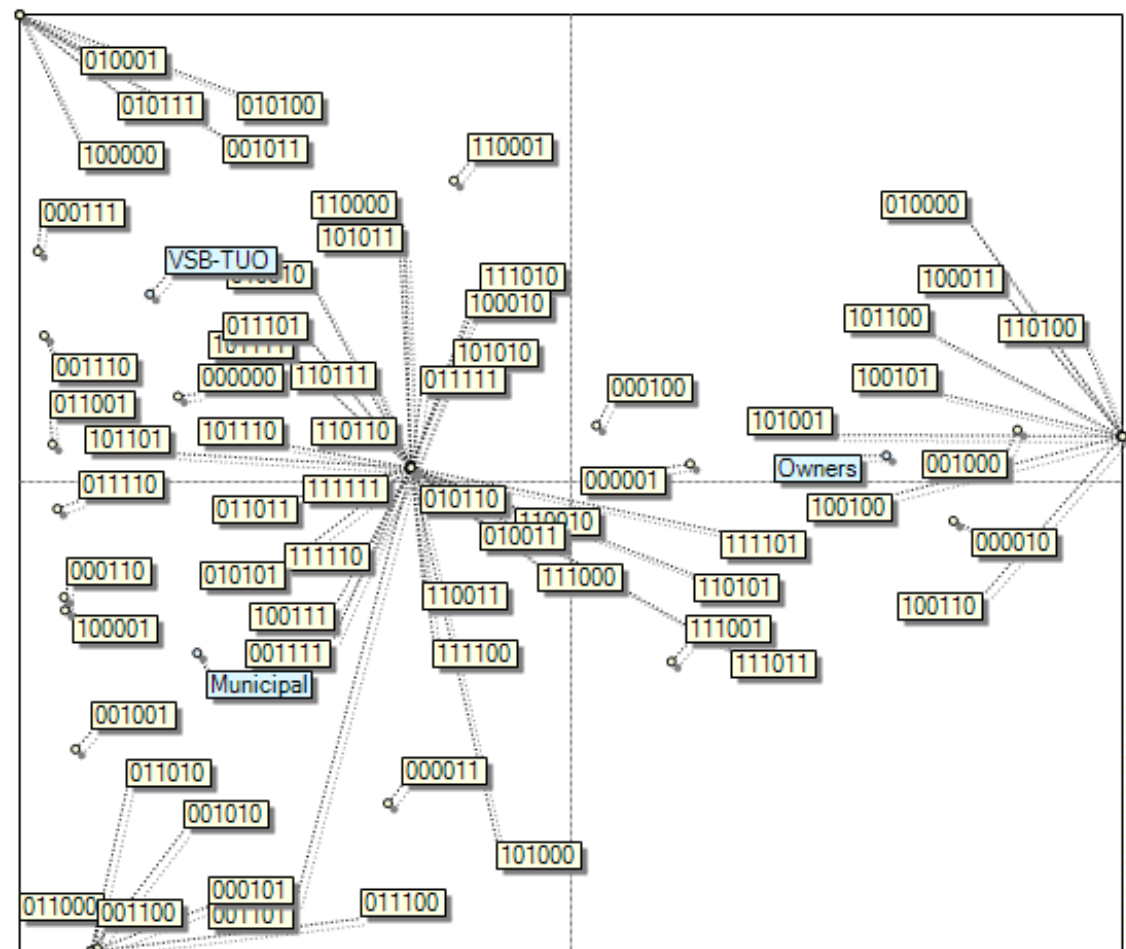
	Owners	Municipal	VSB-TUO	Ensemble des experts
1 : 111111	0	0	0	0
2 : 111110	0	0	0	0
3 : 111101	0	0	0	0
58 : 000110	0	0.116	0.066	0.05
59 : 000101	0	0.043	0	0.014
60 : 000100	0.151	0.062	0.083	0.11
61 : 000011	0.023	0.056	0	0.03
62 : 000010	0.208	0.041	0	0.117
63 : 000001	0.296	0.106	0.097	0.199
64 : 000000	0.128	0.375	0.559	0.282

© LIPSOR-EPITA-PROB-EXPERT

	Probabilities
1 : Buildings	0.067
2 : HorseTrail	0.083
3 : Pastures	0.104
4 : Natural	0.229
5 : WildAnimal	0.259
6 : ForestPark	0.325

© LIPSOR-EPITA-PROB-EXPERT

Closeness map between experts and scenarios

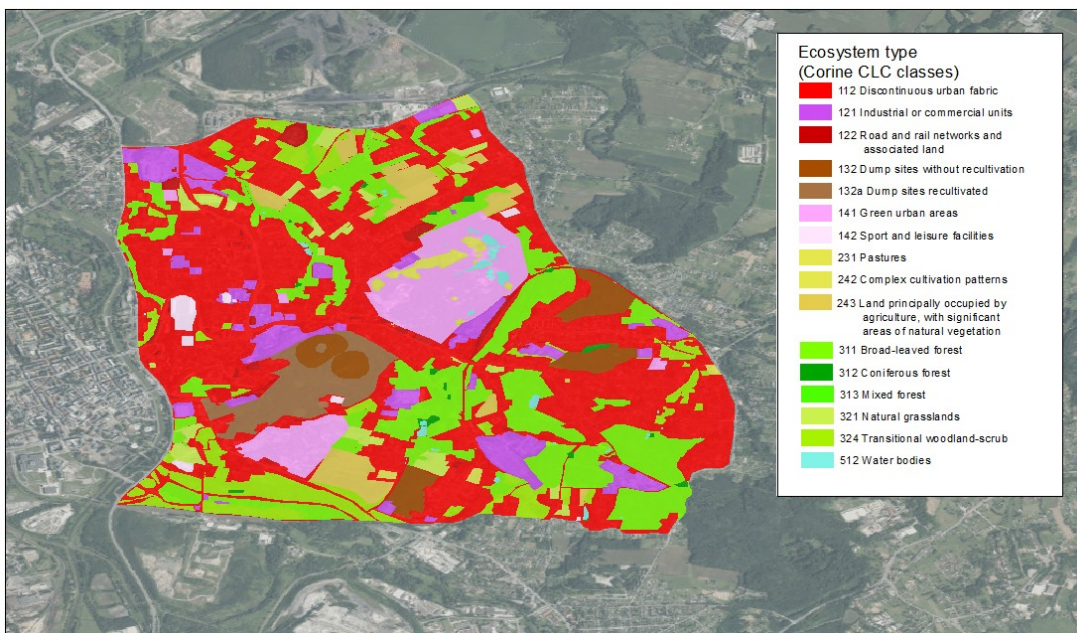

© LIPSOR-EPITA-PROB-EXPERT

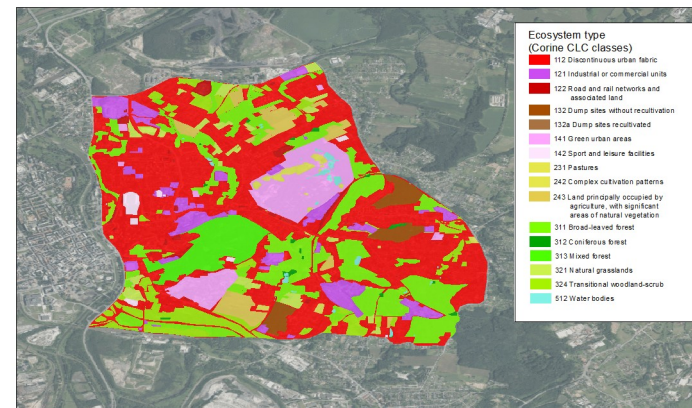
Výsledné scénáře – změny v CLC

Výchozí stav

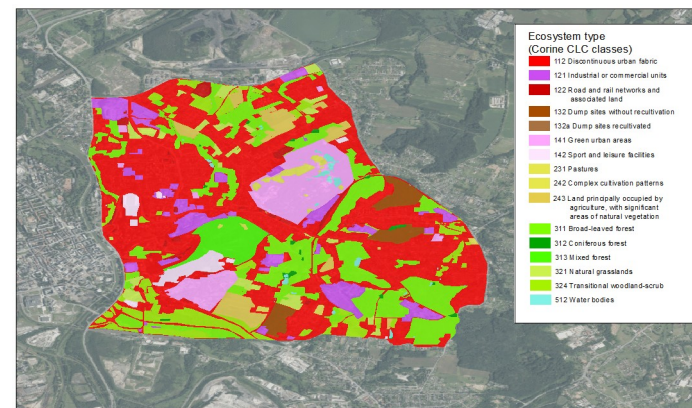
Scénář 2

Přírodní oblast

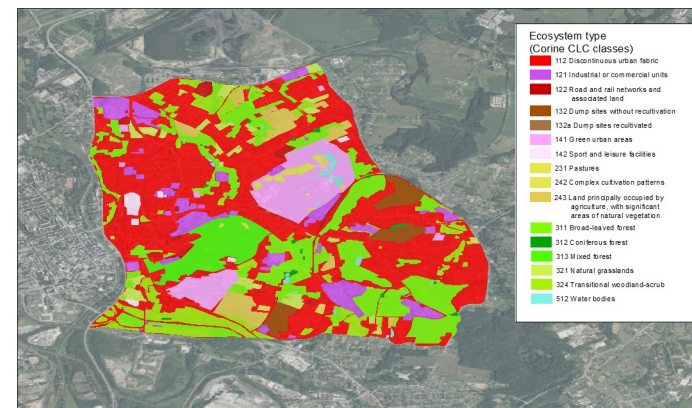
Scénář 1

Přírodní park

Scénář 2

Volný pohyb zvěře

Cost-benefit analýza

- Ekonomické hodnocení nákladů a přínosů
  - Vyčíslení hodnoty biodiversity (experti ekonomie OVIEDO)
  - Vyčíslení hodnoty ostatních ES – relativně ve vztahu k hodnotě biodiversity
- Výpočet nákladů na realizaci scénářů
- Určení cen na údržbu (cena na rok)
- Výpočet čisté ceny za 5, 20 let

Výpočet nákladů, ceny údržby a čisté současné hodnoty scénářů

Item	Cost (EUR/ha)	Applied on % of the designed CLC
Clearing (illegal waste sites)	31.80 €	100% for all CLC
Demolition of reinforced concrete structures	572.25 €	3% for CLC=311
Landscaping with heavy mechanization	280 000.00 €	10% for CLC=311
Construction of unpaved trails	480 000.00 €	1.65% for CLC=231 1.65% for CLC=311
Revitalization of the water course	400 000.00 €	0.09% of CLC=311
Random logging	100 000.00€	2.15% of CLC=311
Removal of removed trees	805.07 €	2.15% of CLC=311

Land use (CLC)	Mean investment cost (EUR/ha)
Pastures (231)	9907.98 €
Broad-leaved Forest (311)	39098.08 €

Item	Maintenance cost (EUR/ha)	Applied on % of the designed CLC
Planting maintenance by weeding in areas planted 300 trees/ha	260.00 €	2.15% for CLC=311
Replenishment of dead plants in planting 30 trees/	36.00 €	2.15% for CLC=311
Clearing (garbage), waste collection from trash cans	200.00 €	100% for CLC=311
Grass cutting including removal (grazing and mowing)	260.00 €	100% for CLC=231

Land use (CLC)	Mean maintenance cost (EUR/ha)
Pastures (231)	260.00 €
Broad-leaved Forest (311)	206.364 €

$$NPV_{\text{Broad-leaved forest}} = -39,098 - \frac{0,206}{(1+0.01)} - \dots - \frac{0,206}{(1+0.01)^5} = -40,097 \text{ € / ha}$$

$$NPV_{\text{Pastures}} = -9,908 - \frac{0,260}{(1+0.01)} - \dots - \frac{0,260}{(1+0.01)^5} = -11,170 \text{ € / ha}$$

Vyhodnocení

za 5 let

Scenarios	Highest E.S. contribution	Ecosystem services values	Net Present Value	Total values
Natural	13,161 €	7,220 €	-12,689	-5,469 €
With buildings	13,161 €	7,230 €	-124,594	-117,634 €
ForestPark	13,161 €	7,184 €	-39,788	-32,604 €

za 20 let

Scenarios	Highest E.S. contribution	Ecosystem services values	Net Present Value	Total values
Natural	13,161 €	7,220 €	-12,689	-5,469 €
With buildings	13,161 €	7,230 €	71,451	64,311 €
ForestPark	13,161 €	7,184 €	-39,788	-32,604 €

Shrnutí

- 2x multikriteriální analýza
- Práce s kombinacemi scénářů – obtížné vyhodnocení, komplikovaný dotazník (náročnější na pochopení)
- Jednotná metodika – ceny na hektar dle CLC (jednotnost pro různé lokality)
- Celistvý model (prostorově homogenní vyhodnocení)
- Metodika je univerzální, využitelná za všechny řešené situace

Použitá data a programy – volně dostupné

- Data LANDSAT 8 (pásmo 10), CLC + data z terénního průzkumu a měření
- QGIS
- Smic Expert
- Výjimka ESRI StoryMap

Poděkování

- RFCS RECOVERY Project: Recovery of degraded and transformed ecosystems in coal mining-affected areas.

www.recoveryproject.eu

Děkuji za pozornost

www.vsb.cz